

א א מיי פ"ח מהלכות
לולב הלכה א סמוג עשין
מד טוש"ע א"ח סי' תרמט
סעיף א:
ב ב מיי' וסמוג שם טוש"ע
א"ח סי' תרמט סעיף ה:
ג ג מיי' וסמוג שם טוש"ע
א"ח סי' תרמט סעיף ג:
ד ד מיי' שם הלכה ג סמוג
שם טוש"ע א"ח סי'
תרמט סעיף ו:
ה ה מיי' שם הלכה ט סמוג
שם טוש"ע א"ח סי'
תרמט סעיף ג א:

רבינו חננאל

ועל מגדלי בהמה גסה
ועל קוצי אילנות טובות
ועל ד' דברים ממון בעלי
בתים יודר לטמיון על
עושי שוכר שכיר. ועל
כובש שוכר שכיר. ועל
פורק עול מצוארו ונותנו
בצואר חברו וגסות הרוח
כנגד כולן. ופשוטין הן:

הדרן עלך הישן

לולב הגזול והיבש
כר. ואוקימנא
היבש משום דבעינן הדר
ולכא. גזול נמי בירוש'
ראשון כתיב לכם והאי
לאו שלכם. ובשאר
הימים נמי לפני יאוש
א' דהא אינו שלכם.

חשק שלמה על ר"ח

א' הדבר תמוה דהא בירוש'
שני לא צעו לכם רק הטעם
משום מנהג הצאה צעירה
ואולי דלמה ט"ס נפל כנאן
ז"ע.

כ"ט:

הישן תחת המטה

פרק שני

סוכה

א (גיטין לג.) [לת:];
ב [עי' חוסי' לקמן לא];
ג ד"ה שלג, א [לקמן לא];
ד [לקמן לב: לו:]; מנחות
מב, ה [לעיל כ: וש"ץ];
ו ע"י לעיל דף יא;
ז לקמן לב, ט [לקמן
מא, ט] לא, י [לב,
כ] ה"ה, ל ע"י תוס'
לקמן דף לד: ריש ד"ה
שתהא, מ ע"י תוס'
מנחות כז. ד"ה ולקחתם.

הגהות הב"ח

א' תוס' ד"ה קפסיק
ותני וכו' אצל הכא עדיין
לא אסיק אלעמיה:

תורה אור השלם

א' וענינים יי' וישו ארץ
והתענגו על רב שלום:
[תהלים ז, יא]

ב' ולקחתם לכם ביום
הראשון פרי עץ הדר
כפת תמרין וענף עץ
עבת וערבי נחל
ושמחתם לפני יי'
אלהיכם שבעת ימים:
[ויקרא כג, ט]

ליקוטי רש"י

א' כ"ב מש"כ"ב. להוליא
את הגזול ואת השאל
[לעיל כז:].

הגהות וציונים

א' [רש"ל מ"ז (גליון):
ב] צ"ל תקבוצ ושרפת
(כ"ה בקרא וכו') או
ברש"י שבר"ק, או
שצ"ל תקבוצ וגו':
ג' בתוס' הרא"ש איתא
בדאמרינן ועי' כפ"ח:
ד' [צ"ל ציגוד] (גליון)
ועי' רש"י דג"י הרא"ש
ליגוד: ה' נדצ"ל דהא
מדכתיב (עי' תוס'
הרא"ש):

לעזי רש"י

א' שקוב"א.
מטאטא (עין רש"י
ורד"ק ישעיה יד, כג
ורש"י מגילה דף ית
סוע"א ד"ה טאטא),
מכז שמכבדין זו את
הבית (ערוך ערך טא ועיין
רש"י סוכה דף לב ע"א
ד"ה כי חופיא).

לולב יבש פסול. ומפרש בגמרא^א משום דליתקש לולב לאתרוג
דכתיב ציה הדך ולא כמו שפירש הקונטרס משום דכתיב
(שמות טו) זה אלי ואנוהו דאין ואנוהו אלא לכתחלה ולא מיפסל זהכי
כדמוכח^ב פ"ק (לעיל דף יא:). דאמר רבין לולב מנהג לאוגדו משום שנא'
זה אלי ואנוהו לא אוגדו כשר והאי

יצט דהכא אין לפרש כמו יצט דפרק
אין מעמידין (ע"ו דף כט:). דתנן
החרגנים של נכרים יצטים מותרים
ומפרש בגמ' יצטים לאחר שנים עשר
חדש דהא אמרינן לקמן (דף לג.) גבי
הדס יצט יצטו רוב עליו ונשתייר
שם שלשה צדי עלין לחין כשירין
אלמא אין היצטות תלוי צטנים עשר
חדש אלא יש לומר יצטות דהכא כמו
יצטות און צכור דתנן צפרק על אלו
מומין (בכורות דף לו.) רבי יוסי בן
המשולם אומר יצטה עד שתהא
נפרכת צפרון:

נקטם ראשו

לכאורה מיירי צטני
עלין האמצעיים היוצאין
מראש השדרה אצל קשיא דבגמרא
(דף לב) קאמר רבי יהושע בן לוי
ניטלה החיומת פסול והן אותן העלין
האמצעיים והא אפילו צנקטס ראשו
פסול כל שכן נטלו לגמרי וצריך לומר
דצנקטס ראשו מיירי צרוצ העלין
העליונים אי נמי אצטרין ליה לרבי
יהושע בן לוי לאשמועינן ניטלה דסלקא
דעתיה דחשיב הדך טפי מנצטס אי
נמי ניטלה אחת מן החיומת דצנקטס
לא מיפסלה אלא צנקטמו שתייהן:

נפרצו ע"ו

צרוצ עלין איירי כדתיבא צתוספתא (פ"ב) ופי'
צקונטרס שנפרצו מן השדרה שלו ואין מחוצרין אלא
על ידי אגודה משמע שרצה לומר שנתלשו לגמרי מן השדרה ולא
משמע כן בגמ'^א דאמרין נפרצו דעביד כי חופיא והעלין שנתלשו
מן השדרה הווי מיקרו כדאמרין בגמרא (דף לו:). אמר רבה לא
(ליגוד^ב) איניש לוליבא צהושענא דמשתיירי הווי והווי חליפה כלומר
אם ארוך הוא יותר מדאי מן הערצה וצא לקנץ מתחת לא יקנץ
צעודו צאגודו דמשתיירי עלי הלולב כשנתלש מן השדרה על ידי
הקניפה ומן ההולץ עושין חופיא כדאמרין צהגזול קמא (צ"ק דף טו.)
האי מאן דגזול לוליבא מחצירה ועבדינהו הווי קני מעיקרא לוליבא

והשתא הווי הווי ועבדינהו חופיא קני מעיקרא הווי והשתא חופיא
וחלק אותם שכן דרך לעשות חופיא: **קפסיק** ותני **לא שנא ב"ש**
הא אמרינן לקמן (דף לד:) ניצב וחסר כל שהוא פסול אע"ג דצ"ט שני
ציה ומוקי מתני' צ"ט ראשון ואי דייק מדקתני גזול ולא קתני שאלו
אסיק אדעתיה ואי משום דקתני גזול דומיא דיצט הכי נמי גבי נקב
ומיהו צירושלמי^א משמע קצת דמשום חזוית לא מיפסיל אלא צ"ט
פסולין אלא צ"ט ראשון צלצד תמן אמרין רובו מלד אחד חוטמו כרוצו
יוס ראשון דווקא על כרחך הדך הוא ולא מיפסיל אלא משום דחשיב
כמו שמואל דשמעתין דמוקי מתניתין דגזול צ"ט ראשון ומכשיר צ"ט
אצל כולהו אחרניי אידי דלא מפליג צרישא לא מפליג צסיפא ושונה
דצרו צתם אף על פי שיש לחלק:

בעינין

הדר וצ"בא. משמע דפשיטא ליה דצעינן הדך לכולהו יומי ולכס
חסר דצעינן לקיחה תמה לא מיפסיל אלא צ"ט ראשון כדקאמרין
ציה ותימה מאי שנא זה מזה הא כולהו צהדי הדדי כתיב צחד
דכתיב מקמי ציום ראשון עליה קיימי אצל הדך צתריה כתיב אכתי
צפירקין (דף לד:) דארצעה מינין צבלולב מעכצין זה את זה דצעינן
דרשינן נמי מדכתיב ולקחתם לשון רצים שתהא לקיחה לכל אחד
(מנחות דף סה:) ספירה לכל אחד ואחד מדכתיב וספרתם^א ואם כן
דהיינו טעמא משום דיוס ראשון דאורייתא צגזולין ושאר יומי דרצין
הלקיחה כגון ד' מינין ולקיחה לכל אחד תקון צשאר יומי כעין
וצגזול פלוגתא דשמעתין דרבי יוחנן סבר דתקון משום מנהג הצאה
צצפירה וצמואל סבר דלא תקון דמתוך שיוצא צשאל יוצא נמי צגזול:

ועל שהיה ספק בידם של צעלי צתים הללו למחות ציד עוצרי
עצרות צדורים צדצריהם נשמעים מחמת עושרם והצרות יראים
מהם ולא מיחו: ועל שפוסקין. צעלי צתים הללו לדקה צרצים
ציתנוהו לעניים (והם^א) ולא נותנים: צצמוין. שנטממין וכלים מאליהם:
בובש. שמדחהו צלך וצוצ: עושק.

לגמרי גזול שכרו: ועל גסות הרוח. שמתגאים ומשתרין על אחיהם
צצצל עושין:

הדרן עלך הישן

לולב הגזול

לולב קף של ממרים
והדר תני הדס וערצה
צצפי נפשייהו: גזול. פסול ולקחתם
לכס כתיב משלכם: יבש. דצעינן

מנהג מהודרת דכתיב (שמות טו)
ואנוהו^א: של אשירה. אילן שעוצרין
אוחו ע"ו וצגמרא מפרש טעמא: ושל

עיר הנדחת. משום דלשרפה קאי
דכתיב (דברים יג) ואת כל שללה
תקצוץ^ב ולולב צעי שיעור ד' טפחים

כדלקמן (דף לב:) וכיון דהאי לשרפה
קאי אין שיעורו קיים דכשרוף דמי:
נקטם ראשו. פסול דלא הווי הדך:

נפרצו ע"ו. משדרה ואינס מחוצרין
אלא על ידי אגודה כי חופיא^א שקורין
אשקוצ"א לאו הדך הוא: נפרדו

ע"ו. מחוצרין הן צשדרה אלא
שלמעלה הן נפרדין לכאן ולכאן כענפי
אילן: יאגדנו מלמעלה. אס נפרדו

עליו יאגדס שיהו עולין עם השדרה
כשאר לולצין: ציני דר הברזל. מפרש

צגמרא. ציני דקלים: בשדות. לולצין שלהן ואלע"פ שעלין שלהן קטנים
מאד ואין עולין עם ארכה של שדרה: כדי לנענע בו. מפרש

צגמרא שלשה טפחים תהא השדרה כנגד אורכו של הדס וטפח
יותר כדי לנענע דצעינן נענוע כדלקמן (דף לו:). מעלה ומוריד מולך

ומציא לעצור רוחות רעות וטללים רעים: **גב'** קפסיק ותני.
פסול: לא שנא ב"ש ראשון. דחויצה מדאורייתא: לא שנא ב"ש

שני. דליתיה צנטילת לולב אלא מדרצין דציום הראשון כתיב:
בשלא יבש. פסול דצרצין נמי כיון דמנהג הוא משום זכר למקדש^א

צעינן הדור מנהג: אמאי לא. מהיכא תיתי למיפסליה:
שנאמר

והיינו שחלק כל עלה ועלה לשנים לפי שכל עלי הלולב כפולים ועמד
משמע דדייק מדקתני סתם ולא מפליג ותימה

שני כשר כדאמרין לקמן (דף לו:). צגמ' דר' חנינא מטציל ציה ונפיק

הא קתני מדקתני גזול ולא קתני שאלו הא לקמן צסוף הסוגיא דייק רב נחמן צר יצחק הכי אצל הכא (א) לא

אסיק אדעתיה ואי משום דקתני גזול דומיא דיצט הכי נמי גבי נקב קתני עלתה חזוית על רובו דמפסיל אף צי"ט שני משום הדך

ומיהו צירושלמי^א משמע קצת דמשום חזוית לא מיפסיל אלא צ"ט ראשון דמסיק עלה רבי יצחק צר נחמן צסס ר' שמואל כל הפסולין אינן

פסולין אלא צ"ט ראשון צלצד תמן אמרין רובו מלד אחד חוטמו כרוצו והיינו צמקוס אחד דאמרין לקמן (דף לו:). גבי חזוית ומיהו אי

יוס ראשון דווקא על כרחך הדך הוא ולא מיפסיל אלא משום דחשיב כחסר ולא מסתצר כלל וי"ל דר' חנינא לית ליה האי קפסיק ותני

כמו שמואל דשמעתין דמוקי מתניתין דגזול צ"ט ראשון ומכשיר צ"ט שני אי נמי צרישא דמשנה שייך לדקדק מדתני סתם ולא מפליג

אצל כולהו אחרניי אידי דלא מפליג צרישא לא מפליג צסיפא ושונה דצרו צתם אף על פי שיש לחלק:

משמע דפשיטא ליה דצעינן הדך לכולהו יומי ולכס משלכם לא מיפסיל אלא צ"ט ראשון וכן ולקחתם דממעטינן מיניה^א

חסר דצעינן לקיחה תמה לא מיפסיל אלא צ"ט ראשון כדקאמרין לקמן צפירקא (דף לו:). ר' חנינא מטציל ציה צי"ט שני ונפיק

ציה ותימה מאי שנא זה מזה הא כולהו צהדי הדדי כתיב צחד קרא ולקחתם לכס ציום הראשון פרי עץ הדך ואי משום דמשמע ליה דהני

דכתיב מקמי ציום ראשון עליה קיימי אצל הדך צתריה כתיב אכתי קשיא^א מדכתיב ולקחתם דרשינן צהקומן רצה (מנחות דף כו.) ולקמן

צפירקין (דף לד:) דארצעה מינין צבלולב מעכצין זה את זה דצעינן לקיחה תמה וצשיליה פירקין (דף מא:). וצריש לולב וערצה (לקמן ד' מג.)

דרשינן נמי מדכתיב ולקחתם לשון רצים שתהא לקיחה לכל אחד ואחד מדלל כתיב ולקחת לשון יחיד כי היכי דדרשינן פרק רבי ישמעאל

(מנחות דף סה:) ספירה לכל אחד ואחד מדכתיב וספרתם^א ואם כן צשאר הימים תיסגי צמין אחד וצלקיחה של אחד צשציל כולס לכך נראה

דהיינו טעמא משום דיוס ראשון דאורייתא צגזולין ושאר יומי דרצין וזכר למקדש כדאיתא צריש לולב וערצה (לקמן דף מד.) הלכך צעיקר

הלקיחה כגון ד' מינין ולקיחה לכל אחד תקון צשאר יומי כעין דאורייתא וכן צהדר משום הדור מנהג אצל צחסר וצשאל לא תקון

וצגזול פלוגתא דשמעתין דרבי יוחנן סבר דתקון משום מנהג הצאה צצפירה וצמואל סבר דלא תקון דמתוך שיוצא צשאל יוצא נמי צגזול:

משום